

Titz, Karel

[Zápis z r. 1421 není výkladem]

In: Titz, Karel. *O původu jména Žižka*. Brno: Filosofická fakulta, 1924, pp. [9]

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126440>

Access Date: 04. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

1.

Popravčí kniha rožmberská (na str. 43) k letům 1420—21 zaznamenává: „*Žižka* jakýsi jednooký z Hradiště“ a po druhé tamtéž: „*Žižka* jednooký z Tábora.“ Zápis tento považují někteří za první a soudobý výklad našeho jména. Toman praví o tom na str. 783: „... zde *Žižka* může býti příjmení, neb snad jen appellativum pro jednookého.“ Šusta však na str. 24 poznamenav, že tu jde o jinou osobu, než jest slavný vůdce tábořský, dí: „Již tehdy tedy, v době, kdy sláva *Žižkova* byla teprve na postupu, jednooci byli označováni jako *Žižkové*; označení to dostačovalo k jejich identifikaci před soudem a zatlačovalo zcela do pozadí jejich jméno křestní.“ K tomuto mínění Šustovu se přidává Frianta na str. 195.

Není to však správné. Na to poukázal už Vojtíšek (na str. 2): „Uvádí-li se, že v *Popravčí knize rožmberské* již r. 1420—21 zmiňuje se »*Žižka* nějaký jednooký«, nemožno z toho usuzovati, že *Žižka* znamená jednookého, vždyť takové označení bylo by pleonasmem tehdy nemožným, jako nikdo nenapsal nikdy Bezručka bezruký, Bradáč bradatý atd.“ Pak toto mínění Tomanovo a Šustovo vyvrátil Pinsker, *Čas* 1911 č. 123, str. 2: „Poukaz prof. Šusty na rožmberskou knihu popravčí mluví proti výkladu běžnému, neboť bylo-li jméno *Žižka* totožno s jednookým (což tehdy bylo zajisté obecně známo), nač by útrpně tázaný Chmel byl musil ku jménu *Žižka* dodávati jako bližší označení osoby dle tělesné vady slova »nějaký jednooký«, z nichž vidíme, že *Žižku* neznačil jednookého?... Proto nelze mluvit o tautologii, kterou by popis ničeho nezískal.“

Zkrátka, soudíme my, r. 1421 na českém jihu byli známi *Žižkové*, kteří měli oči obě, proto náš svědek svého *Žižku* blíže určuje slovem „jednooký“. Proto to nemůže býti výkladem našeho jména.

2.

Záznam *Popravčí knihy rožmberské* není jedinou oporou těm, kdož jméno *Žižka* vykládají za jednooký, jest však nejstarší, totiž z doby počátků *Žižkovy* slávy. Proto jsme jej uvedli na prvním místě.